

Sprawozdanie prezesa Polskiego Towarzystwa Teologicznego za rok 2016

ks. Kazimierz Panuś

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
kazimierz.panus@upjp2.edu.pl

Poprzednie walne zebranie Polskiego Towarzystwa Teologicznego odbyło się 23 lutego 2016 roku. Składało się ono z dwóch części. W pierwszej po wysłuchaniu sprawozdań prezesa, skarbnika, kierownika Sekcji Wydawniczej i przewodniczącego Komisji Rewizyjnej udzielono absolutorium zarządowi za rok 2015. W drugiej części walnego zebrania wręczono medal Zasłużony dla Polskiego Towarzystwa Teologicznego JE bp. Kazimierzowi Górnemu oraz wysłuchano wykładu JE bp. dr. Jana Wątroby na temat: *Małżeństwo i rodzina w posynodalnej refleksji*.

Rok 2016 był trzecim rokiem działalności zarządu wybranego 25 lutego 2014 roku na trzyletnią kadencję. Działał on w następującym składzie:

Zarząd

Prezes ks. prof. zw. dr hab. Kazimierz Panuś
Wiceprezes ks. dr hab. Roman Kuligowski, prof. UKSW
Sekretarz o. dr hab. Romuald Kośla OFM
Skarbnik ks. dr Andrzej Mojżeszko
Bibliotekarz ks. dr hab. Jan Bednarczyk
Kierownik Sekcji Wydawniczej mgr Sebastian Wojnowski

Komisja Rewizyjna

Przewodniczący ks. prof. zw. dr hab. Tomasz Jelonek
Członkowie: ks. dr hab. Sylwester Jędrzejewski SDB, ks. dr Artur Kardaś CR

Sąd Polubowny

Przewodniczący ks. prof. dr hab. Jacek Urban
Członkowie: o. prof. zw. dr hab. Tomasz Dąbek OSB, ks. prof. dr hab. Stanisław Hałas SCJ

Z końcem 2016 roku Polskie Towarzystwo Teologiczne liczyło 954 członków (po gruntownej weryfikacji stanu osobowego). W roku 2016 przyjęto 25 nowych członków: Oddział w Toruniu – 2; Oddział w Przemyślu – 1; Oddział w Radomiu – 6; Oddział w Szczecinie – 2; Sekcja Filozoficzna – 2; Sekcja Historyczna – 2; Sekcja Katechetyczno-Pedagogiczna – 1; Sekcja Pastoralno-Socjologiczna – 5; Sekcja Duchowości – 1; Sekcja Życia Konsekwowanego – 2; Sekcja Teologii Fundamentalnej – 1.

Od poprzedniego walnego zebrania do wiekuistego domu Ojca odeszli (według posiadanych informacji): ks. kard. Franciszek Macharski, ks. prof. Jerzy Chmiel, o. dr Stanisław Stańczyk CSSR.

Spełniając wymogi statutowe zarząd odbył w roku sprawozdawczym cztery zebrania w dniach 10 maja, 29 września i 22 listopada 2016 oraz 28 lutego 2017.

Podczas pierwszego zebrania zarządu wykład na temat *Rola Kościoła w inicjowaniu dialogów społecznych* wygłosił ks. prof. Jan Wał, były prezes Polskiego Towarzystwa Teologicznego, który w roku sprawozdawczym przeżywał swój złoty jubileusz kapłaństwa. W dalszej części zebrania prezes przedstawił relację z uroczystej inauguracji Oddziału w Elblągu. Odbyła się ona z udziałem bp. dr. Jacka Jezierskiego 26 kwietnia 2016 roku. Na posiedzeniu tym przyjęto pierwszych 11 członków do towarzystwa i wybrano na kierownika oddziału jego dotychczasowego organizatora ks. dr. Krzysztofa Kaokę. W programie uroczystego zebrania inauguracyjnego był także wykład ks. dr. Sławomira Małkowskiego, wykładowcy filozofii i etyki w Wyższym Seminarium Duchownym w Elblągu, nt. *Konsekwencje błędu antropologicznego w duszpasterstwie i wychowaniu*.

W trakcie pierwszego zebrania zarządu powołano także nowych kierowników. Prowadzenia oddziału w Bielsku-Białej po rezygnacji ks. prof. Tadeusza Borutki podjął się ks. dr Robert Samsel, a Sekcji Historycznej – po rezygnacji ks. prof. Józefa Mareckiego – ks. dr Wacław Umiński CM. Przedstawiono także aktualny stan prac nad konferencją *Chrześcijaństwo jutro. Nadzieje i obawy*. Zapoznano się ze stanem prac nad wydaniem kolejnych numerów kwartalnika „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”, który cieszy się dużym prestiżem.

Drugie zebranie zarządu rozpoczęła wykład Sebastiana Wojnowskiego, kierownika Sekcji Wydawniczej, nt. *Otwarty dostęp do publikacji naukowych*. Ks. prezes zaprosił zebranych na konferencję naukową nt. *Błąd antropologiczny – źródło upadku ładu społeczno-moralnego w Europie*, a ks. dr hab. Stanisław Wronka poinformował o dofinansowaniu kwartalnika „Ruch Biblijny i Liturgiczny” ze środków na działalność upowszechniającą naukę przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego od 1 lipca 2016 do 31 grudnia

2017 roku. Jak podkreślił Sebastian Wojnowski projekt ten obejmuje stworzenie anglojęzycznej wersji kwartalnika „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 69 (2016) nr 3–4 i 70 (2017) nr 1–2 oraz digitalizację archiwalnych numerów kwartalnika „Ruch Biblijny i Liturgiczny” (1948–2011) i publikację w otwartym dostępie całej zawartości czasopisma.

Trzecie statutowe zebranie poprzedziło konferencję naukową nt. *Błąd antropologiczny – źródło upadku ładu społeczno-moralnego w Europie*. Prezes podziękował ks. dr. hab. Romanowi Kuligowskiemu, prof. UKSW, za prace nad przygotowaniem tej konferencji. Przedstawiono informacje o stanie realizacji projektów finansowanych ze środków finansowych na naukę przyznanych przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego, a także o zgłoszeniu dwóch kolejnych do konkursów w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, a mianowicie: edycji wszystkich pism ks. Piotra Skargi z komentarzem historycznym i teologicznym oraz przekładu i publikacji *Triad* św. Grzegorza Palamasa. W końcowej części listopadowego zebrania zarządu omówiono program walnego zebrania, którego datę wyznaczono na 28 lutego 2017 roku oraz wysłuchano informacji o dokonaniach poszczególnych oddziałów terenowych i sekcji specjalistycznych.

Na konferencję naukową, która rozpoczęła się po spotkaniu zarządu, złożyły się cztery referaty: *Człowiek współczesny wobec transcendencji* (prof. Franciszek Adamski), *Sekularyzacja – próba diagnozy i kierunki terapii* (ks. dr hab. Damian Wąsek), *Integralna wizja człowieka jako fundament kultury i wychowania* (ks. dr Grzegorz Godawa) oraz *Wiarygodna tożsamość chrześcijaństwa dzisiaj* (ks. dr hab. Andrzej Nowicki).

Na czwartym zebraniu poruszono problem połączenia dwóch Sekcji Pedagogiczno-Katechetycznej i Socjologiczno-Pastoralnej. Przedstawiono także szeroki plan działania w kraju i zagranicą Sekcji Syndonologicznej opracowany przez mgr. Miłosza Grygierczyka z Warszawy.

W ramach Polskiego Towarzystwa Teologicznego działa 16 krakowskich sekcji specjalistycznych i 17 oddziałów terenowych oraz Sekcję Wydawniczą prowadząca Wydawnictwo UNUM.

1. Działalność sekcji specjalistycznych

Sekcja Biblijna. Kierownikiem sekcji jest ks. dr hab. Roman Bogacz, prof. UPPiI. W roku sprawozdawczym 2016 Sekcja Biblijna zorganizowała

wraz z Instytutem Nauk Biblijnych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie międzynarodową i interdyscyplinarną konferencję naukową nt. *Miłosierdzie w nauczaniu i praktyce kościelnej*. Odbędzie się ona w auli przy ul. Bernardyńskiej 3 w dniu 28 kwietnia 2016. Składała się ona z dwóch części. W pierwszej części wystąpili profesorowie z różnych środowisk naukowych: pięciu wykładowców z zagranicy (z Jerozolimy, Czech i Słowacji), trzech spoza Krakowa i czterech z krakowskiego środowiska. Natomiast w drugiej części mieli możliwość zaprezentować się młodzi doktoranci. Tematyka wystąpień oscylowała głównie wokół zagadnień Bożego miłosierdzia w Starym i Nowym Testamencie. Ciekawy aspekt ukazał między innymi ks. prof. Stanisław Vojtko z Bratysławy. Omawiając perykopy Ewangelii Łukaszej o Bożym Miłosierdziu, przedstawił je jako narzędzia do formacji młodego pokolenia w duchu miłosierdnego podejścia do siebie, do drugiego człowieka, a także w relacji do Boga. W konferencji wzięli też udział przedstawiciele innych dyscyplin naukowych. Temat miłosierdzia w homiliach Jana Chryzostoma przedstawił ks. prof. Arkadiusz Baron, dziekan Wydziału Teologicznego. Dogmatyczne nauczanie Kościoła o miłosierdziu zaprezentował ks. prof. Jan Daniel Szczurek, a o. prof. Wiesław Gogola OCD mówił o miłosierdziu w życiu zakonnym. Drugie spotkanie w roku sprawozdawczym odbyło się w dniu 21 czerwca 2016 roku. Prelekcję wprowadzającą do dyskusji naukowej wygłosił dr Marcin Majewski nt. *Grzech pierworodny w kontekście nauki. Nowe interpretacje teologiczne Rz 3 i Rz 5*, w której przedstawił kontrowersyjne poglądy różnych naukowców z całego świata. Większość z nich prezentuje poglądy, które trudno jest pogodzić z nauką katolicką. Uczestnicy dyskusji wskazali, że naszym zadaniem jest nie tyle szukać poglądów filozofów, teologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych, co bardzo wnikliwie analizować tekst Pisma Świętego i z niego czerpać myśl teologiczną. Zadaniem biblistów katolickich jest przede wszystkim zgłębianie tekstów natchnionych po to, aby w ich świetle oceniać poglądy jakie podsuwa świat nauki. Ważny jest też drugi kierunek zmierzający do tego, aby wnioski wyciągnięte z tekstów biblijnych stawały się zaczynem dalszych poszukiwań naukowych. Trzecie zebranie odbyło się w klasztorze Urszulanek przy ul. Starowiślniej 9. W zebraniu wzięło udział 12 osób. Referat wprowadzający w dyskusję nt. *Warunkowe czy bezwarunkowe przebaczenie (Mt 18, 21–22)* wygłosił ks. dr hab. Stanisław Wronka. Kierownik sekcji podzielił się radością, że staraniem ks. Romana Mazura SDB i ks. Romana Bogacza ukaże się tekst grecki Nowego Testamentu Nestle-Aland *Novum Testamentum Graece* z komentarzem krytycznym po polsku. Jest też w przygotowaniu multimedialny program

zawierający konkordancję do Starego i Nowego Testamentu wyszukującą terminy greckie w kontekście do trzech słów będących w jednym wyrażeniu.

Sekcja Teologii Moralnej. Sekcję prowadzi ks. dr Bogusław Mielec. W roku sprawozdawczym sekcja zainicjowała cykl comiesięcznych spotkań profesorskich nt. adhortacji apostolskiej papieża Franciszka *Amoris laetitia*. Do tej pory odbyły się one w terminach: 6 października, 10 listopada, 2 grudnia i poruszone zostały takie kwestie jak: *Teoria i praktyka w Kościele. Czy teologia ma zastosowanie duszpasterskie?* (ks. dr hab. Robert Woźniak), *Sposób cytowania Pisma Świętego w „Amoris laetitia”* (ks. dr Wojciech Węgrzyniak), *Eklezjologia i sakramentologia „Amoris laetitia”: granice „logiki włączenia wszystkich”?* (ks. prof. Jan Szczurek).

Sekcja Homiletyczna. Kierownikiem sekcji jest ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś. W roku sprawozdawczym 2016 Sekcja Homiletyczna spotkała się w Warszawie w ramach Pierwszego Kongresu Teologii Praktycznej, jaki odbył się w dniach 19–21 września 2016 roku na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Kongres został zwołany z okazji jubileuszu 1050-lecia chrztu Polski i odbywał się pod hasłem: *Polska krajem misyjnym? 1050 lat po przyjęciu chrześcijaństwa*. 19 września kierownik sekcji wygłosił wykład wprowadzający w obrady pt. *„Kościół przyniósł Polsce Chrystusa” (Jan Paweł II). Rola kaznodziejstwa w chrystianizacji Polski*. Warto też dodać o pracach nad projektem pt. *Kazania w kulturze polskiej. Edycje kolekcji tematycznych: kazania adwentowe, bożonarodzeniowe, wielkanocne i patriotyczne*, zgłoszonym przez Polskie Towarzystwo Teologiczne i finansowanym w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w latach 2015–2019.

Sekcja Socjologiczno-Pastoralna. Pracami sekcji kieruje prof. dr. hab. Franciszek Adamski. 21 kwietnia 2016 zorganizowano wspólnie z Sekcją Pedagogiczno-Katechetyczną sesję naukową, w trakcie której dr Krystyna Kluzowa wygłosiła referat pt. *Działalność charytatywna parafii krakowskich*. W oparciu o badania socjologiczne przedstawiła stan i potrzeby pracy charytatywnej na przykładzie parafii krakowskich. Badania ujawniły brak motywacji religijnej jako podstawowego czynnika angażowania się wiernych w działalność charytatywną. Są nimi raczej wartości humanitarne. Przedstawione badania wykazały także fakt starzenia się osób zaangażowanych w tę pracę. Kraków jest jednym z największych w kraju ośrodków akademickich, a działają w nim tylko 3 zespoły wolontariuszy studenckich.

Sekcja Duchowości. Kierownikiem sekcji jest ks. dr Wojciech Mleczek CR. Sekcja kontynuowała prace związane z wieloletnim programem badań

naukowych nt. *Duchowość klasztorów polskich: przekaz i komunikacja*. W roku sprawozdawczym sekcja zorganizowała 2 sympozja z tego cyklu: 17 lutego nt. Ks. Stefan Pawlicki CR: *człowiek nauki i wiary w służbie odnowy społecznej i duchowej* w krakowskim Centrum Resurrectionis oraz 29 października nt. Celina i Jadwiga Borzęckie: *inspiracje duchowe i działalność społeczna matki i córki* w klasztorze Zmartwychwstaniek w Kętach. Efekty tych i wcześniejszych sympozjów wydano drukiem w materiałach pokonferencyjnych. W Krakowie w roku 2016 zostały opublikowane pod redakcją kierownika sekcji 2 prace zbiorowe: Ks. Stefan Pawlicki CR: *człowiek nauki i wiary w służbie odnowy społecznej i duchowej* oraz Sługa Boży Bogdan Jański: *doświadczenie duchowe i projekt społeczny*. Trzecia publikacja z tego cyklu pt. *Wychowanie – komunikacja – zdrowie. Charyzmat felicyjański* ukazała się także w roku sprawozdawczym pod redakcją ks. Roberta Nęcka, Ewy Kucharskiej i ks. Wojciecha Misztala. W realizacji tych prac, które przyczyniły się do wymiany myśli, integracji środowiska naukowego oraz promowania dalszych badań nad duchową spuścizną polskich zakonów i jej oddziaływaniem, uczestniczyli przedstawiciele wielu środowisk naukowych z kraju i zagranicy. Ponadto Sekcja Duchowości włączyła się w przygotowania Dni Jana Pawła II obchodzonych w roku 2016 pod hasłem *Miłosierdzie* poprzez współorganizowanie konferencji *Media: przestrzeń i narzędzie miłosierdzia* (Kraków, 8 listopada). Członkowie sekcji brali czynny udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej poświęconej pamięci abp. Józefa Życińskiego *Media – kultura – dialog* (11 lutego, aula Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego) oraz w sympozjum *Tradycja kultu opieki Matki Bożej nad narodem w kontekście jubileuszu 360 rocznicy ślubów króla Jana Kazimierza* (Lwów, 8 kwietnia).

Sekcja Pedagogiczno-Katechetyczna. Kierownikiem sekcji jest ks. dr Grzegorz Godawa. W roku sprawozdawczym sekcja kontynuowała współpracę z Sekcją Socjologiczno-Pastoralną. Efektem tej współpracy było m.in. spotkanie naukowe, które odbyło się 21 kwietnia, w trakcie którego dr Krystyna Kluzowa wygłosiła referat pt. *Działalność charytatywna parafii krakowskich – relacje z badań*. Po referacie miała miejsce dyskusja, w którą włączyli się przedstawiciele obu sekcji. Kierownik Sekcji Pedagogiczno-Katechetycznej czynnie włączył się w przygotowanie konferencji pt. *Chrześcijanin jutra – nadzieje i obawy* zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Teologiczne 22 listopada 2016, wygłaszając w jej trakcie referat pt. *Integralna wizja człowieka – jako fundament kultury i wychowania*.

Sekcja Dogmatyczna. Kierownikiem sekcji jest ks. dr hab. Jan Żelazny, prof. UPJPII. W roku sprawozdawczym sekcja prowadziła regularne

comiesięczne spotkania członków poświęcone badaniom nad antykiem chrześcijańskim. Oprócz stałych uczestników brali w nich udział zaproszeni lub przebywający przejazdem w Krakowie profesorowie patrologii, m.in. ks. dr hab. Marian Wysocki z Lublina, ks. prof. dr hab. Paweł Wygralak, dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ks. prof. dr hab. Bogdan Czyżewski z Gniezna i ks. dr hab. Andrzej Uciecha z Katowic. Trwają też prace nad organizacją sympozjum o chrześcijanach na Bliskim Wschodzie, którym sekcja pragnie zainteresować młodych absolwentów Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

Sekcja Misjologiczna. Pracami sekcji kieruje ks. dr Grzegorz Wita. Sekcja nie przedstawiła szczegółowego sprawozdania.

Sekcja Prawa Kanonicznego. Kieruje nią o. dr Andrzej Kukła CSsR. W roku sprawozdawczym członkowie sekcji podejmowali ważne zadania dotyczące bieżących problemów prawnych w życiu Kościoła. Kierownik sekcji o. dr Andrzej Kukła prowadził wykłady z prawa zakonnego na Università della Svizzera Italiana w Lugano (Szwajcaria) i dzięki temu nawiązał owocną współpracę z gronem profesorskim, studentami Wydziału Prawa na tymże uniwersytecie i z prof. Libero Gerosą, dziekanem Wydziału Teologii. Członkowie Sekcji Prawa Kanonicznego brali czynny udział w kilku w ważnych wydarzeniach naukowych, takich jak konferencja doktorantów nt. *Salus animarum suprema lex w świetle kanonicznego prawa karnego* zorganizowana przez Wydział Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Warszawa, 14 maja); konferencja naukowa *Ius connubii – ochrona i ograniczenia w prawie międzynarodowym, polskim i kanonicznym* zorganizowana przez Wydział Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Warszawa, 19 maja); V Ogólnopolska Konferencja Naukowa: *Kodeks Prawa Kanonicznego w badaniach młodych naukowców* (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin, 4 czerwca) oraz Międzynarodowa Konferencja Stowarzyszenia Kanonistów Polskich *O małżeństwie i rodzinie w prawie kanonicznym i w prawie polskim* (Włocławek, 9–10 września). Ponadto podjęto współpracę z prezesem Instytutu Myśli Schumana w Warszawie prof. Zbigniewem Krysiakiem ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Przygotowywany jest proces beatyfikacyjny mający na celu wyniesienie Schumana jako pomysłodawcy nowej Europy. Członkowie Sekcji Prawa Kanonicznego brali udział w wielu spotkaniach naukowych, w czasie których jednym z wiodących tematów była nowa procedura orzekania nieważności małżeństwa.

W licznych opracowaniach naukowych i wystąpieniach omawiano kwestie praktyczne związane z pracą trybunałów po ogłoszeniu przez papieża Franciszka nowych wytycznych w liście *Mitis Iudex Dominus Iesus*.

Sekcja Liturgiczna. Pracami sekcji kieruje ks. dr Stanisław Mieszczak SCJ. Działalność Sekcji Liturgicznej w roku sprawozdawczym 2016 związana była organicznie ze środowiskiem Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz szeroko pojętą formacją teologiczną i liturgiczną w różnych sektorach życia Kościoła. S. dr hab. Adelajda Sielepin CHR, prof. UPJPiI, prowadziła studium katechumenalne dla katechistów, comiesięczne wykłady otwarte z cyklu *Bóg – człowiek – liturgia* w Klubie Inteligencji Katolickiej w Krakowie. Prowadzone były także wykłady i ćwiczenia na kursie formacji szafarzy nadzwyczajnych komunii świętej (ks. dr hab. Janusz Mieczkowski i ks. dr Stanisław Mieszczak SCJ). Podobnie jak w latach poprzednich Instytut Liturgiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie wraz z Ukraińskim Centrum Liturgicznym we Lwowie i Greckokatolickim Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu w Preszowie zorganizowali w dniach 25–26 października w Nyiregyhazie (Węgry) Międzynarodowe Sympozjum *Ad Fontes Liturgicos VII nt. pojęcia czasu i kalendarza w liturgii*. Członkowie sekcji liturgicznej byli konsultorami w pracach nad przygotowaniem liturgii Świątowych Dni Młodzieży Kraków 2016 i przy redakcji materiałów liturgicznych dla uczestników tego niezwykłego wydarzenia. Został także opracowany ceremonial dla zespołów liturgicznych posługujących w miejscach katechez w czasie ŚDM. Ważnym przedmiotem pracy członków sekcji jest formacja liturgiczno-pastoralna młodzieży, wiernych i duchownych (m.in. formacja służby liturgicznej, nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej, fotografów i innych grup).

Sekcja Sztuki Sakralnej. Sekcją kieruje prof. dr hab. Tomasz Węclawowicz. W roku sprawozdawczym działania członków sekcji koncentrowały się na szeroko rozumianej popularyzacji dziedzictwa polskiej sztuki sakralnej w wymiarze zarówno materialnym, jak i niematerialnym. W kwietniu kierownik sekcji przedstawił w Uniwersytecie Oksfordzkim obszerny referat o postaci św. Wojciecha – pierwszego patrona Polski, jego kulcie oraz formach i treściach przedstawień na Drzwiach Gnieźnieńskich unikatowego dzieła polskiej sztuki romańskiej dokumentującego kult tego Patrona Polski w wieku XIII. Z końcem kwietnia skrót referatu w wersji polskojęzycznej został przedstawiony w krakowskim Muzeum Archeologicznym w trakcie konferencji pt. *Apostołowie barbarzyńskiej Europy*. W maju kierownik sekcji przedstawił w Uniwersytecie Karola w Pradze referat o fundacjach sakralnych

Kazimierza Wielkiego. Okazją były ubiegłoroczne praskie obchody 700-lecia urodzin cesarza Karola IV. Obaj władcy w swoich licznych patronatach artystycznych inspirowali się wzajemnie, a znaczącym tłem ideowym ich działań był popularny w wieku XIV kult relikwii. Członek sekcji o. Mateusz Kawa OCist patronował prowadzonym w swym macierzystym klasztorze w Mogile pracom konserwatorskim i wysunął inicjatywę zorganizowania muzeum klasztornego dokumentującego 800 lat dziejów cystersów w tym miejscu. Szczegółowa koncepcja muzeum zyskała akceptację Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Członek Sekcji prof. Andrzej Włodarek specjalizujący się w unikatowych archiwaliach ukończył w ubiegłym roku kwerendę dotyczącą niezwyklej akcji poszukiwania i inwentaryzacji na terenach Rosji – najpierw carskiej, a później radzieckiej – dzwonów ewakuowanych z Ziemi Wschodnich dawnej Rzeczypospolitej w latach I wojny światowej. W istocie jest to także dokumentacja strat polskiego Kościoła w trakcie II wojny światowej, gdyż dzwony rewindykowane po I wojnie światowej ponownie wtedy zarekwirowano. Kwerenda ukazała dane o nieistniejących dziś miejscowościach, kościołach, dzwonach i o ludziach owych czasów. Stanowi cenny materiał do odtworzenia krajobrazu kulturowego w aspekcie materialnym i niematerialnym oraz do różnego rodzaju badań porównawczych i interdyscyplinarnych. Zostanie wydana drukiem w 2017 roku.

Sekcja Filozoficzna. Kierownikiem sekcji jest ks. dr hab. Henryk Majkrzak SCJ. W roku sprawozdawczym 24 lutego odbyło się spotkanie sekcji poświęcone tematyce drugiego zeszytu wydawanego przez sekcję rocznika naukowego „Theofos”. Sekcja Filozoficzna uczciła jubileusz 1050 rocznicy chrztu Polski, organizując wraz z Instytutem św. Jadwigi, działającym przy klasztorze Ojców Karmelitów w Krakowie, uroczystą sesję, w trakcie której ks. dr hab. Henryk Majkrzak SCJ wygłosił wykład *Teologia chrztu świętego*. 10 maja kierownik sekcji reprezentował ją w czasie uroczystej sesji naukowej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II poświęconej o. prof. Mieczysławowi A. Krąpcowi OP. 22 września ks. Henryk Majkrzak uczestniczył w Lublinie w walnym zgromadzeniu Polskiego Towarzystwa św. Tomasza z Akwinu. 1 grudnia 2016 kierownik sekcji uczestniczył w Lublinie w międzynarodowym sympozjum *Metafizyka Arystotelesa u podstaw kultury filozoficznej. W 2400 rocznicę urodzin Arystotelesa*. W roku sprawozdawczym przyjęto do sekcji 2 nowych członków (ks. dr. Jarosława Paszyńskiego SJ i ks. dr. Wojciecha Paluchowskiego CM).

Sekcja Teologii Fundamentalnej. Kierownikiem sekcji jest ks. dr hab. Damian Wąsek. W roku sprawozdawczym przedstawiciele sekcji organizowali,

współorganizowali bądź brali udział w wielu wydarzeniach naukowych. Angażowali się w sposób szczególny w inicjatywy o charakterze ekumenicznym i apologetycznym. Warta szczególnego odnotowania jest międzynarodowa konferencja naukowa w hołdzie o. prof. Zachariaszowi Jabłońskiemu nt. *Miłosierdzie, Kościół, Maryja* zorganizowane 31 maja przez o. prof. dra hab. Andrzeja Napiórkowskiego. Natomiast kierownik sekcji wygłosił dwa referaty: 23 września nt. *Tożsamość prymacjalna chrześcijaństwa we współczesnej refleksji fundamentalno-eklezyjologicznej* podczas konferencji Stowarzyszenia Teologów Fundamentalnych w Koszalinie zatytułowanej *1050-lecie chrztu Polski – teologia fundamentalna na straży tożsamości chrześcijańskiej* oraz 22 listopada nt. *Sekularyzacja – próba diagnozy i kierunki terapii* podczas konferencji naukowej *Błąd antropologiczny – źródło upadku ładu społeczno-moralnego w Europie* zorganizowanej w Krakowie przez Polskie Towarzystwo Teologiczne. Wydarzenia te poprzedzane były spotkaniami i konsultacjami członków sekcji. Równocześnie toczyły się spotkania wokół głównych tematów teologii fundamentalnej. Owocem pracy członków sekcji są także nowe publikacje książkowe wydane w roku 2016: T. Kałużny, *Przed Soborem Wszechprawostawnym* i A. Napiórkowski, *Teologie XX i XXI wieku* oraz *Maryja jest piękna* (Niepokalanów 2016).

Sekcja Historyczna. Jej pracami kieruje ks. dr Waław Umiński CM. W roku sprawozdawczym sekcja była współorganizatorem ogólnopolskiej konferencji naukowej: *Szanując przeszłość, budujemy przyszłość. 70 lat „Naszej Przeszłości” (1946–2016)*, która odbyła się 22 października 2016 roku w Auli Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy przy ul. Stradomskiej 4. Podczas konferencji referaty wygłosili m.in. członkowie sekcji: ks. prof. dr hab. Józef Marecki (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) – *Historia i zasób Archiwum „Naszej Przeszłości”*, ks. dr Waław Umiński CM (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) – *Czasopismo „Nasza Przeszłość” jako źródło do historii zakonów i zgromadzeń w Polsce*. Ponadto członkowie sekcji próbowali reaktywować prace podejmowane wcześniej i przygotowano plan pracy na rok 2017 i następne lata.

Sekcja Teologii Życia Konsekrowanego działa pod kierunkiem s. dr hab. Adelajdy Sielepin CHR, liczy aktualnie 16 członków z różnych ośrodków naukowych w Polsce i za granicą (Madryt, Kazachstan). W roku sprawozdawczym odbyły się cztery zebrania. Widocznym efektem pracy zespołowej jest pierwsza publikacja sekcji pt. *Chrzest, przymierze, konsekracja*, która jest zbiorem 13 artykułów autorstwa członków sekcji. Jest to pierwszy tom serii

Ewangelia – prorocstwo – nadzieja prezentującej zagadnienia z teologii życia konsekrowanego, jaką sekcja otworzyła w bieżącym roku. Publikacja jest redagowana przez s. Adelajdę Sielepin CHR i ks. Kazimierza Wójtowicza CR. Aktualnie przygotowywana jest konferencja poświęcona problematyce powołania do życia konsekrowanego, a także większa publikacja z tej dziedziny. Ponadto poszczególni członkowie sekcji podejmują działania edukacyjne i formacyjne na rzecz wyjaśniania i przybliżania zagadnień związanych z teologią konsekracji osób. Czynią to poprzez artykuły w czasopismach naukowych i popularyzatorskich oraz udział w sympozjach, konferencjach dla osób konsekrowanych w zgromadzeniach zakonnych, prowadzenie rekolekcji i dni skupienia na temat konsekracji.

Sekcja Syndonologiczna powstała 21 maja 2014 ze Studium Syndonologicznego prowadzonego przez wiele lat przez ks. doc. dr hab. Jerzego Chmiela. Sekcję prowadzi ks. mgr lic. Piotr Listopad. Dużym rozmachem organizacyjnym wykazuje się zastępca kierownika sekcji mgr Miłosz Grygierczyk, pracownik Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Nawiązał on współpracę z wieloma syndonologami w kraju i za granicą. Rokuje to dynamiczny rozwój sekcji na przyszłość.

2. Działalność sekcji terenowych

Oddział w Katowicach. Pracami oddziału, liczącego obecnie 21 członków, kieruje ks. dr hab. Andrzej Nowicki. W roku sprawozdawczym odbyły się dwa zebrania. Pierwsze z nich odbyło się 3 kwietnia i zgromadziło także przedstawicieli kultury i mediów. W jego trakcie wykład nt. *Struktura symbolu i jego wartość poznawcza w religii* wygłosił kierownik sekcji. Drugie spotkanie oddziału miało miejsce 14 grudnia w gmachu Muzeum Archidiecezjalnego. Było ono związane z otwarciem Visegrad Karma – międzynarodowej wystawy plakatu *Czasy upadku komunizmu*. Podczas tego spotkania referat nt. *Wpływy polityczne na kulturę i życie społeczne* wygłosiła Adrienne Körmendy, konsul generalny Republiki Węgierskiej. W spotkaniach oddziału, które odbywają się w gmachu Seminarium Duchownego, na Wydziale Teologicznym bądź w sali domu parafialnego parafii św. Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach biorą także udział studenci teologii i zaproszeni goście.

Oddział w Częstochowie. Pracami oddziału kieruje ks. dr Jerzy Bielecki. W roku sprawozdawczym odbyły się 2 zebrania zarządu oddziału.

Ponadto oddział częstochowski był współorganizatorem sympozjum naukowego pt. *W poszukiwaniu racjonalności. Wokół myśli ks. arcybiskupa Józefa Żyzińskiego*, jakie odbyło się 21 maja. W jego trakcie wygłoszono 4 referaty: *Miejsce człowieka w przyrodzie* (ks. dr Marek Słomka), *Modne przesady* (ks. prof. dr hab. Stanisław Wszolek), *Człowiek – kapłan – uczony* (ks. dr Włodzimierz Skoczny) oraz *Piękno wszechświata, harmonia nauki i wiary w twórczości ks. abpa J. Żyzińskiego* (ks. dr Jacek Marciniak).

Oddział w Przemyślu. Pracami oddziału, liczącego 38 członków, kieruje ks. dr hab. Waclaw Siwak. W okresie sprawozdawczym miały miejsce 2 zebrania członków i sympatyków: 5 maja, w trakcie którego wysłuchano referatu ks. dr. Norberta Podhoreckiego nt. „*Umysł zamknięty*” Allana Blooma pokłosiem myśli filozoficzno-społecznej Alexisa de Tocqueville, oraz 12 listopada w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu z okazji 250. rocznicy koronacji figury Matki Bożej Jackowej czczonej w przemyskiej archikatedrze. Odbyła się wówczas konferencja naukowa pt. *Wędrujące Madonny* prezentująca wizerunki Madonn Kresowych na Podkarpaciu. Uczestniczyli w niej członkowie oddziału, a dwóch z nich wygłosiło referaty: ks. dr hab. Waclaw Siwak: *Koronacja przemyskiej figury Matki Bożej Jackowej w historyczno-teologicznej perspektywie* oraz ks. dr Henryk Borcz: *Jak Madonna Jackowa dominikanów opuściła – i do katedry przemyskiej przybyła*. Wśród prelegentów znalazł się również ks. mgr Marek Wojnarowski, dyrektor Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu, współorganizator konferencji, który wygłosił referat pt. *Matka Boża Jackowa z przemyskiej Bazyliki Archikatedralnej – symbolika koron i ikonografia przedstawienia*.

Oddział w Kalwarii Zebrzydowskiej. W roku sprawozdawczym kierował nim o. dr Roland Panczer OFM, rektor Wyższego Seminarium Duchownego Ojców Bernardynów, przy którym działa oddział. W roku sprawozdawczym odbyły się dwa ważne spotkania naukowe. 8 października we współpracy z klasztorem Bernardynów w Kole oraz Stowarzyszeniem Przyjaciół Miasta Koła zorganizowano konferencję naukową nt. *Bernardyni w Kole (1466–2016) – 550 lat dziedzictwa i posługi*, w ramach której wygłoszono 7 referatów: *Klasztor bernardynów w Kole w okresie staropolskim* (ks. prof. Andrzej Bruździński, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), *Źródła utrzymania kolskiego klasztoru oo. Bernardynów w okresie przedrozbiorowym* (dr Krzysztof Witkowski, Stowarzyszenie Przyjaciół Miasta Koła), *Klasztor w Kole w warunkach pokasacyjnych 1864–1918* (prof. dr hab. Roland Prejs OFMCap, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Bernardyni*

kolscy w okresie rządów totalitarnych w XX wieku (dr Aleksander Krzysztof Sitnik OFM, Wyższe Seminarium Duchowne Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej), *Gloryfikacja św. Franciszka na sklepieniu kościoła bernardynów w Kole. Uwagi o historii malowideł i ikonografii franciszkańskiej* (dr Janina Dzik, Kraków), *Inkunabuły z kolskiego klasztoru w zbiorach Biblioteki Prowincji oo. Bernardynów w Krakowie* (dr Agnieszka Fluda-Krokos, Uniwersytet Pedagogiczny), *Teatralny wystrój świątyni – ołtarze* (dr Cyprian Janusz Moryc OFM, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II). Drugie spotkanie Oddziału w Kalwarii Zebrzydowskiej odbyło się 5 listopada z okazji święta bł. Jana Dunsza Szkota, patrona Wyższego Seminarium Duchownego w Kalwarii Zebrzydowskiej, oraz uroczystej inauguracji nowego roku akademickiego 2016/2017. W ramach spotkania wykład inauguracyjny na temat *Relacje między teologią a naukami przyrodniczymi* wygłosił ks. dr hab. Damian Wąsek (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie).

Oddział w Tuchowie. Pracami oddziału kieruje o. dr Maciej Sadowski CSsR. Oddział tuchowski opiera się w swej działalności na aktywności naukowej członków skupionych w ramach kadry naukowo-dydaktycznej Wyższego Seminarium Duchownego Redemptorystów w Tuchowie, które w roku sprawozdawczym przeżywało już 113 rok swej działalności. W gronie profesorskim tuchowskiego oddziału było aktywnych 31 redemptorystów, w tym 3 profesorów i 2 doktorów habilitowanych. Członkowie tuchowskiego oddziału opublikowali w minionym roku 4 pozycje książkowe, 55 artykułów naukowych i popularnonaukowych, 31 recenzji, w tym recenzje wydawnicze, czasopism, monografii, dorobku naukowego i prac doktorskich, przeprowadzili 4 wywiady. Brali udział w kilkudziesięciu audycjach radiowych i telewizyjnych różnych stacji i rozgłośni ogólnopolskich. Gościli na 30 sympozjach i zjazdach, przy czym w 10 przypadkach byli ich organizatorami. Wygłosili też 29 referatów. Jeden z członków ma na swym koncie w ubiegłym roku także 12 koncertów wokalnych. W roku sprawozdawczym Oddział w Tuchowie był współorganizatorem dorocznego sympozjum naukowego w dniach 26–28 stycznia, w trakcie którego zostały wygłoszone w referaty: *Sakrament miłosierdzia źródłem nowego życia dla człowieka zagubionego* (o. dr Jordan Śliwiński OFMCap), *Rola osobistego doświadczenia Pięćdziesiątnicy w nawróceniu pastoralnym oraz zaangażowaniu w Nową Ewangelizację* (ks. dr Artur Godnarski). Swoje prelekcje przedstawili też redemptoryści: o. dr Marek Kotyński podjął zagadnienie *Jubileusz 150-lecia otrzymania Ikony MBNP. Główni propagatorzy kultu MBNP w Polsce i ich metody*, a o. dr Maciej Sadowski – *Chrzest rodzący naród i państwo*.

Kontekst społeczno-polityczny chrztu Polski i jego konsekwencje. 21 kwietnia w auli tuchowskiego Seminarium miały miejsce otwarte wykłady gościnne redemptorysty ze Sri Lanki i wykładowcy Akademii Alfonsjańskiej w Rzymie i Seminarium Narodowego w Kandy o. prof. Vimala Tirimanny CSsR, który zaprezentował aktualną problematykę adhortacji apostolskiej *Amoris laetitia* oraz przeniósł uczestników spotkania w kuluary obrad ostatnich synodów biskupów poświęconych małżeństwu i rodzinie jako konsultor Konferencji Episkopatów Azji Południowo-Wschodniej. W dniach 6–8 listopada przeprowadzono warsztaty homiletyczne nt. *Idźcie i głosście*. Uczestnicy warsztatów, 25 redemptorystów z Polski i zagranicy, uczestniczyli w serii wykładów z zakresu teologii pastoralnej i homiletyki o. prof. dr. hab. Ryszarda Hajduka CSsR, którego prelekcje stały się inspiracją do prac w grupach, gdzie wypracowywano konkretne schematy kazań rekolekcyjnych. Wraz z członkami zarządu Warszawskiej Prowincji Redemptorystów misjonarze omówili aktualne sprawy misji parafialnych i rekolekcji w Polsce. Z dużym uznaniem spotkała się sesja naukowa *Matka Boża Nieustającej Pomocy – Ikona Miłosierdzia*, która miała miejsce 5 listopada 2016 roku w sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Krakowie-Podgórzu. Współorganizatorami tego colloquium była Katedra Historii XIX i XX w. Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Wydawnictwo Homo Dei. W jej trakcie wygłoszono następujące referaty: *Ikona jako język Ewangelii Miłosierdzia* (dr hab. Marek Kita, prof. UPJPII), *Bóg Miłosierdzia w ikonie MBNP* (o. dr Marek Kotyński CSsR), *Mistagogiczny wymiar uroczystości koronacyjnych ikony MBNP w kościołach polskich redemptorystów* (o. dr Maciej Sadowski CSsR), *Dzieje kultu ikony MBNP w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym w Krakowie* (ks. dr hab. Lucjan Szczepaniak SCJ, s. dr Bożena Leszczyńska OCV). W końcowej części sesji naukowej zaprezentowano książkę pamiątkową *Musimy siać* dedykowaną śp. o. dr. hab. Gerardowi Siwkowi CSsR i wręczono nagrody *Pro Redemptione* o. prof. dr. hab. Jackowi Salijowi OP, ks. prof. dr. hab. Krzysztofowi Pawlinie, o. dr. Jerzemu Szyranowi OFMConv i ks. Maciejowi Kucharzykowi MS. Z działalności Oddziału w Tuchowie w roku sprawozdawczym należy także odnotować wykład inauguracyjny w Wyższym Seminarium Duchownym Redemptorystów w Tuchowie nt. *Teologia terapeutyczna – profetyczne świadectwo papieża Franciszka* wygłoszony 1 października przez o. prof. Andrzeja Wodkę CSsR, rektora Akademii Alfonsjańskiej w Rzymie oraz 3 zebrania członków oddziału, które odbyły się w dniach: 19 lutego, 25 czerwca oraz 1 października 2016 roku.

Oddział w Kielcach. Pracami oddziału kieruje ks. dr Paweł Borto. Oprócz comiesięcznych spotkań działalność oddziału wzbogaciły kolejne znaczące wydarzenia. Podjęto prace nad udoskonalaniem merytorycznej formuły „Kieleckich Studiów Teologicznych” i ich digitalizacji na platformie Academicon. Na marcowym spotkaniu postanowiono włączyć się w prace organizacyjne nad przygotowaniem międzynarodowej interdyscyplinarnej konferencji naukowej nt. *Paradygmaty kultury. Ciało*. Odpowiadając na zapotrzebowanie młodzieży na dyskusje światopoglądowe, postanowiono wejść w ścisłą współpracę z Kieleckim Duszpasterstwem Akademickim, aby podobną działalność oświatową prowadzić dla studentów kieleckich uczelni. Zainicjowany w 2013 roku przez ks. Andrzeja Kwaśniewskiego, dyrektora Archiwum Diecezjalnego, cykl szkolenia przewodników po diecezji kieleckiej nadal spotyka się z żywym zainteresowaniem wśród przedstawicieli wielu parafii i niewątpliwie dobrze wpisuje się w strategię popularyzacji wiedzy o wczoraj i dziś Kościoła kieleckiego. W trakcie październikowego spotkania ks. Zbigniew Trzaskowski zaproponował współorganizację z Instytutem Filologii Polskiej UJK konferencji naukowej o zasięgu międzynarodowym dla teologów, literaturoznawców i kulturoznawców pod roboczym tytułem: *Skarbiec nieprzebrany. Współczesna recepcja Biblii*. Uczestnicy w ożywionej wymianie poglądów zaprezentowali swoje sugestie na temat szczegółowego programu sesji. Zebrania oddziału w listopadzie i grudniu zdominowała ożywiona dyskusja nad merytorycznym i formalnym przygotowaniem jubileuszowego XX Ogólnopolskiego Dnia Judaizmu w Kielcach 17 stycznia 2017 roku pod wymownym hasłem „*Uwiodłeś mnie Panie, a ja pozwoliłem się uwieść*” (Jr 20, 7). Wśród zaproszonych gości znajdzie się rabin Abraham Skórka, rektor Latinoamerykańskiego Seminarium Rabinicznego w Buenos Aires, który wygłosi wykład na temat dialogu judaistyczno-chrześcijańskiego w świecie współczesnym.

Oddział w Sandomierzu. Pracami oddziału kieruje ks. dr hab. Roman Bogusław Sieroń, prof. KUL. Oddział liczy 30 osób i działa przy Instytucie Teologicznym im. bł. Wincentego Kadłubka w Sandomierzu. W roku sprawozdawczym oddział sandomierski podjął wiele form działalności. Był organizatorem bądź współorganizatorem trzech międzynarodowych konferencji naukowych: pierwsza z nich odbyła się w ramach sandomierskich spotkań z Biblią, podejmując temat *Zdrowa rodzina – zdrowe społeczeństwo – interdyscyplinarna refleksja na bazie adhortacji apostolskiej papieża Franciszka „Amoris Laetitia”* (Stalowa Wola, 26 listopada); druga podjęła temat *Styl*

i jakość życia współczesnego człowieka pod wspólnym hasłem: *Religia i wspólnota* (Stalowa Wola, 24 maja), a trzecia poświęcona była zagadnieniu *Kwestia profesjonalizacji w zakresie przeciwdziałania nieuczciwym formom nacisku i grupom kulturowym* (Stalowa Wola-Sandomierz, 8–11 grudnia). Warto dodać, że prelegentami w tych konferencjach byli nie tylko przedstawiciele Polski, ale także Ukrainy, USA, Litwy i Łotwy, Japonii, Hiszpanii i Włoch. Oprócz tego odbyły się 3 konferencje krajowe: pierwsza 15 października z okazji nadzwyczajnego Jubileuszu Miłosierdzia oraz przygotowania do obchodów 200-lecia diecezji sandomierskiej pt. *Biskup Stefan Zwierowicz (1842–1908)*, druga 4 lutego 2017 nt. *Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkole* i trzecia 28 stycznia 2017 ku czci św. Tomasza z Akwinu nt. *Nauka – religia. Współczesne wyzwania*. Ponadto odbyły się 2 zebrania oddziału sandomierskiego, w trakcie których wykłady wygłosili ks. dr hab. Roman B. Sieroń, prof. KUL nt. *POL-on.nauka.gov.pl – czyli jak uprawiać teologię w świecie 3D printing?* (17 czerwca) i ks. dr Marcin Hanus nt. *Dylematy współczesnej teologii małżeńskiej i rodzinnej w świetle posynodalnej Adhortacji Apostolskiej papieża Franciszka Amoris Laetitia* (6 grudnia). Członkowie oddziału sandomierskiego wzięli również udział w 32 krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych, wygłaszając referaty bądź prowadząc obrady. Prowadzono także wzmoczoną działalność wydawniczą, czego owocem jest 14 pozycje książkowych i artykułów redagowanych bądź zamieszczone w pracach zbiorowych na łamach „Przeglądu Biblijnego”, „Przeglądu Uniwersyteckiego”, a zwłaszcza kwartalnika „Społeczeństwo i Rodzina” redagowanego przez kierownika oddziału, który w ostatniej ocenie prowadzonej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (grudzień 2015) utrzymał 11 punktów za każdy zamieszczony w nim artykuł.

Oddział w Tarnowie. Kierownikiem oddziału jest ks. dr hab. Janusz Królikowski, prof. UPJPII. W roku sprawozdawczym kontynuowano badania nad dziejami diecezji tarnowskiej. Przygotowano do druku kolejny siódmy już tom *Dziejów diecezji tarnowskiej* poświęcony postaciom wybitnych wiernych świeckich. Trwają prace nad słownikiem kapłanów-męczenników okresu II wojny światowej (ok. 50 postaci). Opracowano sposób i zakres włączenia się tarnowskiego oddziału w zbliżające się obchody 200-lecia istnienia Seminarium Duchownego w Tarnowie – głównie będzie on związany z opracowaniem dziejów seminarium i jego wybitniejszych postaci. Opracowano dzieje tarnowskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Teologicznego. Postanowiono także zaangażować członków oddziału w synod diecezjalny, mając na uwadze promocję nauk teologicznych.

Oddział w Rzeszowie. Kierownikiem oddziału jest ks. dr hab. Andrzej Garbarz, prof. UR. W 2016 roku członkowie Polskiego Towarzystwa Teologicznego Oddziału w Rzeszowie prowadzili działalność naukowo-dydaktyczną w Wyższym Seminarium Duchownym w Rzeszowie, w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym, na Uniwersytecie Rzeszowskim, na Politechnice Rzeszowskiej oraz w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. W ramach tej działalności członkowie oddziału podejmowali współpracę w formie organizacji i czynnego udziału w konferencjach, sympozjach i szkoleniach. Współpracowali także w tym zakresie z rzeszowskim oddziałem Civitas Christiana, opublikowali także szereg tekstów, zwłaszcza popularnonaukowych w diecezjalnej prasie oraz prowadzili audycje w Katolickim Radiu VIA. W ramach obchodów 1050. rocznicy Chrztu Polski w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie zorganizowano ogólnopolskie sympozjum naukowe *Wiarygodne oblicze Kościoła w Polsce 1050. Rocznica Chrztu*. 20 września 2016 roku w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie na sympozjum naukowym spotkali się bibliści z całej Polski. Trzydniowa refleksja biblijna podzielona została na pięć sesji połączonych z dyskusją. Spotkanie biblistów w Rzeszowie odbyło się w ramach 54 Sympozjum Biblistów Polskich. 12 listopada odbyła się kolejna dziesiąta już Konferencja Biblijna w Ośrodku Caritas w Myczkowcach. Poświęcona była zagadnieniu *Ku lepszemu rozumieniu Pisma Świętego*. Uczestnicy konferencji (około 220 osób) wysłuchali następujących referatów: *Biblia o królowaniu Boga* (ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), *Wydarzenie pod Cezareą Filipową (Mk 9, 27–33) i jego znaczenie dla formacji Jezusowego ucznia w Ewangelii wg św. Marka* (ks. dr Tomasz Bąka, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Muzyka instrumentalna w Starym Testamencie* (ks. dr hab. Tadeusz Bratkowski, Uniwersytet Rzeszowski), *Mało znane rośliny biblijne cz. III* (dr hab. Zofia Włodarczyk, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie), *Krzyż w życiu Jezusa z Nazaretu* (ks. dr hab. Jacenty Mastey, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) oraz *Symbole obietnic dla zwycięzcy w walce o wiarę wg Apokalipsy Św. Jana 2, 3* (dr Ewa Janus, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie). Podsumowaniem konferencji była uroczysta msza święta celebrowana w godzinie miłosierdzia w kaplicy ośrodka, której przewodniczył ks. dr Marek Dzik – dyrektor Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej, a homilię wygłosił ks. prof. Tomasz Jelonek.

Oddział w Bielsku-Białej. Kierownikiem oddziału jest ks. dr Robert Samsel. Oddział liczy aktualnie 47 członków i działa w siedzibie Instytutu

Teologicznego im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej przy ul. Żeromskiego 5a. W roku sprawozdawczym 17 maja uczczono jubileusz 1050-lecia chrztu Polski. Wykład wprowadzający nt. *Chrzest Polski – konieczność dziejowa czy suwerenny akt woli księcia Mieszka?* wygłosił dr Grzegorz Wnętrzak (Uniwersytet Warszawski), po czym nastąpiła ożywiona dyskusja. W październiku 2016 roku Oddział Bielsku-Białej zainicjował współpracę z Uniwersytetem III Wieku działającym przy Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, zobowiązując się do wygłoszenia uczestnikom wykładów z zakresu nauk teologicznych.

Oddział w Radomiu. Kierownikiem oddziału jest ks. dr hab. Marek Jagodziński. W roku sprawozdawczym oddział, liczący obecnie 67 osób, współorganizował dwie duże konferencje naukowe. Pierwsza zatytułowana *Średniowiecze i nauka* odbyła się 14 maja w opactwie Cystersów w Wąchocku. W jej trakcie podjęto następujące tematy: *Jak uprawiano teologię w średniowieczu?* (ks. dr hab. Marek Jagodziński, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Główne nurty myśli politycznej polskiego średniowiecza* (dr Zbigniew Markwart, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu), *Caritas chrześcijańska w rozumieniu średniowiecznych teologów* (ks. prof. Wiesław Przygoda, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Cysterska reforma chorału w XII wieku* (dr Andrzej Pytlak, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu), *Wyprawa do średniowiecza kluczem do lektury teologii moralnej dzisiaj* (ks. dr Jarosław Wojtkun, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Nowoczesne dziedzictwo św. Franciszka* (dr hab. Dariusz Trzeźniowski, prof. Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu), *Średniowiecze w prozie polskiej okresu Dwudziestolecia Międzywojennego* (dr hab. Krzysztof Ćwikliński, prof. Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu), *Znaczenie filozofii średniowiecznej w rozwoju nauk* (ks. prof. dr hab. Edward Sienkiewicz, Uniwersytet Szczeciński) oraz *„Obecność” średniowiecza w kształceniu polskich studentek i studentów prawa* (dr Karol Dąbrowski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Druga konferencja zatytułowana *1050 lat Chrztu Polski. Przeszłość – terażniejszość – przyszłość* odbyła się 18 czerwca w Taczowie. W trakcie jej trwania wygłoszone zostały następujące referaty: *Chrzest i chrystianizacja Polski w świetle źródeł pisanych i archeologii* (ks. dr Rafał Piekarski, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Od Chlodwiga do Mieszka* (ks. dr Zbigniew Niemirski, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Komunijna wizja sakramentu chrztu* (ks. dr hab. Marek Jagodziński, Katolicki Uniwersytet Lubelski

Jana Pawła II), *Motywy chrześcijańskie w malarstwie polskim XIX wieku* (dr Kazimierz Łyszcz, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu), *Zagadka Niemcewicza. Dlaczego Chrzst Polski nie ma w „Śpiewach historycznych”?* (dr hab. Krzysztof Ćwikliński, prof. Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu), *Jana Pawła II idea polskości* (ks. dr Wojciech Wojtyła, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II).

Oddział w Sosnowcu. Kierownikiem oddziału, liczącego aktualnie 37 członków, jest ks. prof. dr hab. Jan Orzeszyna. W roku sprawozdawczym odbyły się trzy spotkania: dzień skupienia, sympozjum naukowe i spotkanie organizacyjne. To ostatnie poświęcone było zaplanowaniu pracy oddziału w roku akademickim 2016/2017 i odbyło się 27 sierpnia, a wykład wprowadzający nt. *Miłosierdzie jako kategoria życia społecznego* wygłosił ks. dr hab. Jacek Siewiora, prof. Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie. Wielkopostny dzień skupienia dla członków i sympatyków Oddziału w Sosnowcu odbył się w budynku Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu. W jego trakcie ks. mgr lic. Konrad Kościk, rektor Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Sosnowieckiej w Częstochowie, przedstawił referat nt. *W trosce o powołania kapłańskie i zakonne*. Duży sukces odniosło zorganizowane 2 czerwca 2016 roku sympozjum naukowe nt. *„Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny” (Łk 6, 36). Znaczenie opieki duszpasterskiej w pracy penitencjarnej. Współczesne wyzwania*, które odbyło się w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej przy ul. Cieplaka 1c. Patronat honorowy nad nim objął biskup diecezjalny dr Grzegorz Kaszak. W panelach dyskusyjnych poruszono następujące zagadnienia: możliwości i ograniczenia posługi duszpasterskiej w polskim systemie penitencjarnym, znaczenie opieki duszpasterskiej w pracy z osadzonymi młodocianymi, rola kapelana w kontekście pracy z funkcjonariuszami Służby Więziennej i pracownikami, kontakt kapelana z osadzonym chorymi i wieku senioralnym oraz posługa duszpasterska po opuszczeniu zakładu karnego. Za organizację sympozjum odpowiadał ks. dr Michał Borda. Materiały z konferencji ukażą się drukiem.

Oddział w Szczecinie. Kierownikiem oddziału, działającego przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego, jest ks. prof. dr hab. Andrzej Offmański. W roku sprawozdawczym oddział szczeciński zorganizował 3 konferencje naukowe, które cieszyły się dużym zainteresowaniem. 27 lutego w sali konferencyjnej Wydziału Teologicznego odbyła się konferencja nt. *Małżeństwo i rodzina po Synodzie Biskupów 2014–2015 w Rzymie*.

67 uczestników, w tym abp Andrzej Dzięga i bp Henryk Wejman, wysłuchali 2 referatów: *Trwale wartości rodziny chrześcijańskiej* (ks. prof. Bronisław Mierzwinski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) i *Miłosierdzie – ewangelizacyjne orędzie Kościoła. Posynodalne impulsy dla duszpasterstwa rodzin* (ks. dr Andrzej Pryba MSF, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Druga konferencja naukowa 14 maja 2016 podjęła problem utraty wrażliwości sumienia jako grzech współczesnego świata. Problematyka ta została przedstawiona z 3 punktów widzenia: teologii niemieckiej (*Wpływ idei „autonomicznej moralności” – „autonome Moral” – na współczesne rozumienie grzechu*, ks. prof. Grzegorz Chojnacki, Uniwersytet Szczeciński), teologii włoskiej (*Formacja sumienia – odpowiedzialność zapomniana?*, ks. dr Marcin Szczoda) i teologii francuskiej (*W poszukiwaniu zasad*, ks. dr Jan Mazur). W dniach 13–14 czerwca odbyła się w Trzemeszku konferencja naukowa zorganizowana już po raz 14 przez Katedrę Katechetyki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego wraz z oddziałem szczecińskim. Tematem głównym było *Bierzmowanie sakramentem inicjacji czy dojrzałości chrześcijańskiej*. Konferencja składała się z trzech sesji: *Bierzmowanie dawniej i dziś*, *Bierzmowani w XXI wieku* oraz *Przygotowanie do bierzmowania*. W konferencji wzięło udział 40 osób z różnych ośrodków naukowych za całej Polski. Oprócz tych 3 konferencji Oddział w Szczecinie rozpoczął cykl otwartych wykładów poświęconych upamiętnieniu pionierów Kościoła nad Odrą i Bałtykiem. W ramach takiego spotkania 26 listopada w sali konferencyjnej Wydziału Teologicznego wygłoszono referaty przypominające 4 wielkie postacie kapłańskie: *Ks. prał. Zygmunt Szeląg – z Kresów Wschodnich do Szczecina* (ks. prof. Grzegorz Wejman), *Księża inf. Władysław Nowicki i kan. Maciej Szałagan – budowniczy parafii na Niebuszewie* (ks. mgr Krzysztof Banach) oraz *Ksiądz inf. Roman Kostynowicz – kapłan, humanista i artysta* (ks. dr Jan Marcin Mazur). Te niezmiernie ciekawe wspomnienia ukazały dynamizm pastoralny młodego Kościoła powracającego na Pomorze Zachodnie.

Oddział w Toruniu. Pracami oddziału kieruje ks. prof. dr. hab. Dariusz Zagórski. W roku sprawozdawczym odbyły się dwa zebrania zarządu oddziału (10 marca i 8 listopada). Oddział w Toruniu patronował i współorganizował 3 konferencje naukowe: *Chrzest święty – dar i wyzwanie* (21–22 kwietnia), *Człowiek – mądrość i głupota* (24 września) oraz *Ksiądz i kobieta* (14 listopada). Członkowie Oddziału w Toruniu przygotowali dwa seminaria w październiku i grudniu 2016 roku o „podwójnej naturze Boga”, ukazując spojrzenie na ten temat Tomasza z Akwinu i Alfreda N. Whiteheada (ks. prof. dr hab. Mirosław

Mróz i dr hab. Marek Piwowarczyk, *Osobowe życie Boga – klasyczna koncepcja Boga a koncepcja A. N. Whitehead'a* oraz prof. Marek Szulakiewicz i ks. dr hab. Piotr Roszak, *Jak działa Bóg? Panenteizm, immanentna Transcendencja, filozofia procesu i tomizm*).

Oddział we Włocławku. Kierownikiem oddziału jest ks. dr hab. Lech Król. W roku sprawozdawczym odbyły się cztery spotkania naukowe, z których trzy miały formę wykładów otwartych. W trakcie pierwszego spotkania 13 stycznia wykład nt. *Przyszłość ludzkości idzie poprzez rodzinę! Aktualne uwarunkowania i realizacja posługi zbawczej Kościoła w służbie małżeństwu i rodzinie* wygłosił ks. dr hab. Zbigniew Zarembski, prodziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Drugie spotkanie zorganizowane dla członków towarzystwa odbyło się 8 czerwca. W jego trakcie wykład pt. *Główne przyczyny kryzysu ekologicznego dzisiaj. Czytając encyklikę Ojca Świętego Franciszka «Laudato si. W trosce o wspólny dom»* wygłosił ks. dr hab. Zdzisław Pawlak, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Trzecie spotkanie Oddziału we Włocławku odbyło się 22 października i miało charakter otwarty. W jego trakcie wykład nt. *Dyskusje wokół adhortacji papieża Franciszka „Amoris laetitia”* wygłosił o. prof. Kazimierz Lubowicki OMI, pracownik naukowy Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, a jednocześnie członek Komisji Episkopatu Polski ds. Rodziny. Czwarte spotkanie naukowe Oddziału we Włocławku 16 listopada miało charakter sesji modlitewno-naukowej poświęconej tajemnicy Miłosierdzia Bożego i składało się z dwóch części. Najpierw w kościele seminaryjnym św. Witalisa we Włocławku odprawiono nabożeństwo słowa Bożego, a następnie w auli kard. Stefana Wyszyńskiego wysłuchano wykładu nt. *Miłosierni jak Ojciec – miłosierni czynem*, który wygłosił ks. prof. dr hab. Czesław Parzyszek. Spotkania naukowe połączone są z ożywioną dyskusją na poruszane w wykładach kwestie. Warto podkreślić, iż biorą w nich udział bp. Wiesław Mering, ordynariusz włocławski, biskup senior prof. Bronisław Dembowski, księży diecezji włocławskiej oraz księży zakonnicy pracujący w diecezji, alumni Wyższego Seminarium Duchownego, siostry zakonne i osoby świeckie. Oddział we Włocławku wydaje także rocznik naukowy „Studia Włocławskie”.

Oddział w Pelplinie został powołany w 2014 roku. Oddziałem liczącym obecnie 38 członków kieruje ks. dr hab. Janusz Szulist. W roku sprawozdawczym doroczne spotkanie statutowe członków oddziału odbyło się 16 listopada w gmachu Biblioteki Diecezjalnej w Pelplinie. Ponadto oddział pelpliński współorganizował 2 konferencje ogólnopolskie: Pelpliński Areopag pt. *Szkoła*

na Pomorzu, *Pomorze w szkole* (Pelplin, 22–23 kwietnia), współorganizatorami ogólnopolskiej konferencji była Kuria Diecezjalna Pelplińska i Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, oraz ogólnopolską konferencję naukową pt. *Etos opiekuna osoby starszej* (Toruń, 1 grudnia), współorganizatorem tej konferencji był Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zaawansowane są prace nad tegorocznym Pelplińskim Areopagiem nt. *25-lecie reorganizacji struktur Kościoła katolickiego w Polsce*, który odbędzie się w dniach 12–13 maja 2017 roku.

Oddział w Elblągu jest najmłodszym z oddziałów towarzystwa. Jego uroczysta inauguracja z udziałem bp. dr. Jacka Jezierskiego odbyła się w Elblągu 26 kwietnia 2016 roku. Na posiedzeniu tym przyjęto pierwszych 11 członków i wybrano na kierownika oddziału jego dotychczasowego organizatora ks. dr. Krzysztofa Kaokę. W programie uroczystego zebrania inauguracyjnego był także wykład ks. dr. Sławomira Małkowskiego wykładowcy filozofii i etyki w Wyższym Seminarium Duchownym w Elblągu nt. *Konsekwencje błędu antropologicznego w duszpasterstwie i wychowaniu*. Oprócz tego Oddział Elblągu zorganizował dwa posiedzenia: 8 grudnia 2016 podczas uroczystości odpustowych ku czci Niepokalanego Poczęcia NMP w Wyższym Seminarium Duchownym w Elblągu wysłuchano wykładu ks. dr. Karola Jasińskiego nt. *Wyzwania religii w sferze publicznej*. Prelegent przedstawił różne definicje sfery publicznej i wskazał na możliwe modele obecności religii w tej sferze, szczególną uwagę zwracając na te obszary, w których religia może i powinna być obecna w debacie publicznej. Istotnym elementem wystąpienia było zaznaczenie problemu języka religijnego, który nie zawsze przystaje do języka używanego w sferze publicznej. Drugie spotkanie odbyło się 28 stycznia 2017 w dzień św. Tomasza z Akwinu i połączone było z wykładem ks. prof. dr hab. Wojciecha Zawadzkiego nt. *Znaczenie drugiego pokoju toruńskiego 1466 r. dla Elbląga*. Prelegent podkreślił doniosłą rolę Elblągu w przemianach społeczno-politycznych w państwie krzyżackim w połowie XV wieku. W wykładach i dyskusji uczestniczyli bp Jacek Jezierski, wykładowcy i alumni z Wyższego Seminarium Duchownego w Elblągu.

3. Uwagi końcowe

Do najważniejszych dokonań zarządu Polskiego Towarzystwa Teologicznego w roku sprawozdawczym należy zaliczyć powstanie Oddziału w Elblągu

i uroczystą inauguracją jego działalności. Warto podkreślić, że to ramach tej kadencji 2014–2017 zarząd powołał oddziały w Pelplinie i Elblągu. Jeśli doda się do tego w powstałe nieco wcześniej oddziały w Szczecinie, Włocławku i w Toruniu, nie będzie żadną przesadą stwierdzenie, że Polskie Towarzystwo Teologiczne faktycznie rozciągnęło swoją działalność na całą Polskę.

Polskie Towarzystwo Teologiczne realizuje projekt *Kazania w kulturze polskiej. Edycje kolekcji tematycznych (kontynuacja)* mający na celu opracowanie i opublikowanie do 2019 roku czterech antologii kazań: adwentowych, bożonarodzeniowych, wielkanocnych i patriotycznych, finansowany ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, a w latach 2016–2017 także dwa zadania wydawnicze: *Digitalizacja archiwalnych numerów kwartalnika Ruch Biblijny i Liturgiczny (1948–2011)* i *publikacja w otwartym dostępie całej zawartości czasopisma oraz Stworzenie anglojęzycznej wersji kwartalnika Ruch Biblijny i Liturgiczny 69 (2016) nr 3–4 i 70 (2017) nr 1–2* finansowane ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę na lata 2016–2017. W związku z przygotowaniem wniosków o finansowanie projektów godne podkreślenia jest zaangażowanie kierownika Sekcji Wydawniczej Sebastiana Wojnowskiego.

Na szczególne uznanie zasługuje ożywiona działalność oddziałów we Włocławku, Radomiu, Sandomierzu i Szczecinie oraz krakowskich sekcji Biblijnej, Teologii Życia Konsekwowanego, Duchowości, Sztuki Sakralnej.

Polskie Towarzystwo Teologiczne jest kościelną osobą prawną o zasięgu ogólnopolskim, stąd też zarząd na ręce arcybiskupa metropolity krakowskiego prof. dr. hab. Marka Jędraszewskiego oraz księży biskupów obecnych na walnym zebraniu składa serdeczne podziękowanie Konferencji Episkopatu Polski za troskę władz kościelnych o rozwój towarzystwa. Zarząd dziękuje również wszystkim aktywnym członkom towarzystwa, którzy mimo wielorakich trudności czynią wszystko, aby jego działalność była kontynuowana i służyła dalszemu uwrażliwieniu polskiego społeczeństwa na myśl teologiczną.